

SOELAAS

Leesexemplaar

Van Moya De Feyter verschenen eerder

Tot iemand eindelijk (poëzie, 2018)

Massastrandingen (poëzie, 2019)

Een heel dun laagje (crossgenre, 2022)

Soelaas

Moya De Feyter

P E L C K M A N S

Ik wist dat ze op een dag zou komen. Ik wist niet dat ze zou kiezen voor een avond waarop de regen en de wind als jaloerse broers tegen elkaar tekeergingen, een avond waarop de meeste mensen zich misnoegd in hun huizen verschuilen.

Toen ik haar zag vergat ik op slag hoe je je hoort te gedragen wanneer iemand contact probeert te maken, wanneer iemand je deurbel indrukt, wat in de meeste gevallen toch betekent: laten we met elkaar spreken. Ik stond op de stoep in de gietende regen en ik kon alleen maar naar haar kijken.

Ik kijk naar twee mensen in een geel landschap, silhouetten die op hun beurt naar een omgekeerde zonsondergang kijken. Een vlak oranjerode aarde onder een gele hemel. Mensen opgetrokken uit zwarte vege. Geen details in hun kleren, geen patronen, geen broeksriem of haarspeld, enkel de menselijke contouren: klein hoofd, brede romp, twee strepen voor de benen.

En dan, plots, lopen de benen het schilderij uit.

Zoals altijd wanneer het regent, stond ik op de stoel in de woonkamer en drukte ik de handdoek tegen het plafond, hopeno dat hij het vocht deze keer volledig zou opzuigen. Al het vocht, ook het dieperliggende, onzichtbare vocht, dat zich verbergt achter de balken.

Toen de bel ging, viel de handdoek met een doffe klap op de grond. Andere bellen rinkelen lieflijk, als een muziekdoosje of een licht pianoakkoord, maar mijn bel maakt een afschuwelijk geluid dat je schedel lijkt te spietsen.

Ik droeg de druipende handdoek naar de badkamer en bleef stilstaan voor de spiegel. Mijn ogen zagen er hol uit, alsof er iets was uitgelepeid.

Ik liep terug naar de woonkamer en keek door het raam. De stortregen sloeg wild tegen het bleke schijnsel van de lantaarnpaal. De wind joeg de takken als zwepen heen en weer. Verkeerslichten strooiden half transparante rode, witte en groene schilfers door het gordijn van vallend water.

Ik wierp een laatste blik op het plafond en ging toen naar beneden. De voordeur vloog open met een hevigheid die voor agresie misverstaan kon worden. Ik begon me al te excuseren, maar deed er abrupt het zwijgen toe toen ik zag wie daar op mijn stoep stond te wachten.

Het lukte me niet haar naam uit te spreken. Ik stond daar, ik keek naar haar en in mijn hoofd weerklonk haar naam als een mantra - *mevrouw Ilara mevrouw Ilara mevrouw Ilara* - op steeds dezelfde, dwingende toon, maar ik deed niets, zei niets, omhelsde haar niet.

Zij was het, maar ze was het ook niet. Haar haren kleefden in druipende strengen tegen haar hoofd. Haar huid was bleker dan vroeger. Ze droeg geen regenjas. Haar kleren zagen eruit alsof ze al weken tegen haar lichaam plakten. In haar mondhoeken zaten onzichtbare gewichtjes die haar wangen naar beneden trokken.

Haar gezicht was nat, van de tranen of van de regen, dat viel niet te zeggen. Ik kreeg de indruk dat het huilen en de regen niets met de omstandigheden te maken hadden. Dat ze deel van haar waren, net als haar ogen. Dat er niets tijdelijks aan was.

Ik sta voor een schilderij van Mark Rothko in het Guggenheim in Bilbao. Untitled 1952–53. Buiten is het heet, maar hierbinnen niet. Het museum wordt niet door de seizoenen aangeraakt.

Rothko's figuren blijken mensen te zijn met beige broeken, afgeleefde gezichten en een rugzak met pauwenprint. Mensen zoals ik, bezoekers van de tentoonstelling, toeristen.

Mijn teleurstelling is groot. Op elk ander moment had ik het wellicht interessant gevonden, hoe de werkelijkheid een loopje neemt met een schilderij dat een halve eeuw geleden werd gemaakt. In de klas zou ik op zo'n ervaring uitvoerig ingegaan zijn, ik zou iets gezegd hebben over hoe zelfs een schilderij dat in een museum hangt altijd in beweging is, omdat de wereld in beweging is, net als de blik waarmee naar het werk gekeken wordt. Alles wat door iemand bekeken wordt, verandert. Hoe kun je een oordeel uitspreken over een kunstwerk als dat niet vaststaat? Wat ben je dan aan het beoordelen?

Ik loop naar de plek waar de twee mensen stonden, dicht bij het schilderij, zo dichtbij dat ik het nu niet meer in zijn geheel kan zien. Mijn ogen glijden heen en weer over het doek, alsof ik in een trein zit en een voorbijschietend landschap probeer te volgen.

Ik ben een voorbijschietend landschap aan het volgen, ik zie geen schilderij, maar een levende, ademende gele wereld. De verf, het canvas, het museum – ze zijn verdwenen.

Ik dwing mezelf naar de penseelstreken te kijken, naar de afdrukken van varkensharen, de vlekken daar waar het canvas door de verf heen schijnt. Ik prent me in: dit is een kunstwerk, iemand heeft het gemaakt. Mark Rothko heeft het gemaakt. De schilder heeft zijn penselen in verf gedoopt en ermee over dit doek gestreken.

Ik weet het, ik zie het, maar ik geloof het niet.

Dan begint het geel uit te zetten. Het komt van het doek

af, neemt steeds meer driedimensionale ruimte in. Ik voel de warmte van het geel via mijn knieën naar mijn dijen stijgen. Mijn voorhoofd gloeit. Als ik hier blijf staan, zal het geel me verbranden, dat weet ik zeker. Toch loop ik niet weg.

Ik neem het risico.

Op dat moment voel ik een aanwezigheid achter me. Ik draai me niet om, maar ik ben er zeker van dat achter mij iemand naar het schilderij, en dus ook naar mij in het schilderij, staat te kijken. De blik op mijn rug dwingt me om in een silhouet te veranderen. De naden in mijn jurk vervagen. Mijn haar gaat op in mijn hoofd en rug. Mijn sandalen vlakken uit in schetsmatige klompvoeten. Ik word een vorm die je met vingerverf zou kunnen tekenen.

Ik mag niet bewegen, de illusie niet doorbreken.

Het geel is groter dan ik, duizenden keren groter, het is groter dan de schilder en groter dan het publiek.

Ik ben een zwarte vlek in een gele wereld.

Niet veel later loop ik toch gewoon het museum uit, samen met een vermoeid gezin dat zich kwaad maakt om een roekeloze autobestuurder. Ik eet, neem de tram en keer terug naar het hotel. Hoewel ik in bed kruip met een lichaam vol krioelende gele materie, stap ik de volgende dag, alsof er niets is gebeurd, op het vliegtuig naar huis.

Dag Willem. Jij neemt je tijd om open te doen.

Ze hield een kleine rugzak als een kind tegen haar borst. Over haar rechterschouder hing een sporttas. Haar lichaam helde over naar links, alsof ze haar best moest doen om niet om te vallen.

Willem?

Ik woon hier. Mijn appartement-

Dat weet ik.

Juist, dat weet je.

Anders stond ik hier niet.

Anders stond je hier niet.

Mijn hand maakte een gebaar dat op een zwaai leek maar er geen was en zelfs als het wel een zwaai was, was het een vreemd gebaar voor een vorm van contact tussen twee mensen die zo dicht bij elkaar stonden.

Ik zoek een plaats om te slapen.

We gingen naar boven. Haar schoenen maakten een zompig geluid op de trappen. Ik liep achter haar aan met haar tas in mijn armen, luisterend naar haar luidruchtige ademhaling.

Zeven verdiepingen: dat duurt lang als niemand praat.

Boven gaf ik haar een handdoek. Ik vroeg of ze iets wilde drinken, een kop thee of koffie, of eten, een omelet, een stuk speculaas?

Ze wilde niets. Ze vroeg niets, vertelde niets. Ze keek nauwelijks rond. Zodra ze binnen was, vloeide het leven uit haar als lucht uit een lek geprikte fietsband.

Ik zocht mijn beste lakens uit. Ik probeerde het bed zo professioneel mogelijk op te maken. Sommige plooiën hielden hardnekkig stand. Ik trok het dekbed strak onder het matras, klopte de kussens op en legde ze aan het hoofdeinde. De rondslingerende sokken gebruikte ik om het stof van het nachtkastje te vegen, daarna gooide ik ze op de bodem

van de kleerkast. Ik krabde een vlekje van het raam, trok de gordijnen dicht. Op het midden van het bed legde ik mijn dikste handdoek, een handdoek van zo'n kwaliteit dat je er al droog van wordt gewoon door ernaar te kijken. Gekregen van mijn moeder.

Dank je, Willem.

Ze liep naar het bed en zeeg neer zonder de handdoek aan de kant te leggen. Het bed kraakte onverwacht hard.

Toen keek ze naar de deur.

Ik begreep dat ik de kamer moest verlaten.

Rothko's geel is van Bilbao met me mee naar huis gereisd.

Ik zie het wanneer ik over de velden kijk.

Ik zie het in boeken, in groenten, in mijn eigen ogen.

Het is nu een week geleden, het einde van de vakantie nadert en het voelt nog altijd alsof ik in die zaal in het museum sta, mijn ogen vastgelijmd aan dat doek van drie bij vierenhalve meter. Ik ben nog niet met staren opgehouden.

Ik probeer op te ruimen. Ik zoek mijn schoolspullen bij elkaar, blader door het nieuwe handboek kunstgeschiedenis, dicht het gat in Lucies omheining, beantwoord ondergesneeuwde berichten.

Ik woon vergaderingen bij, luister naar slaapverwekkende reisverslagen en knik zo enthousiast mogelijk bij de voorstelling van de projectplannen, maar in gedachten ben ik elders.

Ik weet wel zeker dat mijn pupillen het geel nog altijd reflecteren.

Elf jaar heb ik haar niet gezien en nu is ze in dit hondenweer naar me toe gekomen. Ik was er niet op voorzien, ik was niet op haar aan het wachten, het was een dag zoals alle dagen: kalm en stil, het appartement en ik, maar nu zij in mijn bed ligt, is alles veranderd.

Ik zal op de zetel slapen.

Een druppel landt op mijn kruin. Dat was te verwachten, het regent al dagen onafgebroken. Ik neem een schone handdoek uit de kast, kruip op de stoel en druk de zachte stof tegen de vlek. Ik zal deppen tot alles weer droog wordt, als het nodig is de hele nacht.

Wanneer Rothko de vraag kreeg waarom hij toch zulke grote werken maakte, antwoordde hij dat hij niet de minste ambitie had om boven zijn werk uit te stijgen. Nee, met die enorme schaal zocht hij juist naar intimiteit. Een schilder die een werk maakt dat zes keer zo groot is als hijzelf wordt gedwongen de controle te laten varen. Hij kan zijn eigen creatie op geen enkel moment overzien. Er zit niets anders op dan zich over te geven aan de verf.

Rothko wilde dat zijn werken vlak bij de ingang van de tentoonstellingsruimte hingen, zodat er niet aan te ontsnappen viel, zodat er voor de bezoeker geen andere kijkervaring mogelijk was dan die van de totale onderdompeling.

Toen ik voor het schilderij stond, had het doek geen grenzen. De kleuren leken in alle richtingen eindeloos door te gaan. Ik was geen mens, had geen ogen, geen zintuigen. Die waren niet nodig om de weg naar het geel te vinden. Het contact was rechtstreeks, van kern tot kern.

Het contact is rechtstreeks.

Ik woon nu twee jaar in dit appartement en nooit eerder heb ik een nacht in mijn woonkamer doorgebracht. De meubels zien er anders uit dan overdag, alsof ze zich bewust zijn van hun nachtelijke voorkomen.

Ik probeer het voor me te zien: mevrouw Ilara's hoofd op mijn kussen, haar lichaam onder mijn dekbed, haar regelmatig op- en neergaande borstkas op een matras met kuilen die mijn lichaam er heeft ingesleten.

Wat zou ze van mijn appartement vinden?

Het is een goed appartement. De kamers zijn het grootste voordeel: zo compact dat je de tegenover elkaar staande muren bijna tegelijkertijd kunt aanraken. Kamers met duidelijke hoeken en deuren die je kunt sluiten wanneer je wilt vergeten dat je je in een compartiment van een grotere, in stukjes opgedeelde ruimte bevindt die deel uitmaakt van een appartementencomplex in een drukke stad die deel uitmaakt van een warrige wereld.

De verwarmingen zijn achteloos meegeschilderd met de muren, in een vlekkerig eiersaladegeel. Het laminaat is beschadigd, de tapijten zitten vol vlekken, het raam sluit maar half en in de keuken doen twee van de vier kookplaten het niet. Maar het is mijn appartement. Ik betaal de huur met geld dat ik zelf verdien.

Sinds enkele weken ligt het hier vol met cd's die ik van mijn grootvader heb geërfd. Klassieke muziek. Op een dag stond een koerier voor de deur met vier loodzware bananendozen. Ik heb hem binnengelaten, de cd's een voor een uit de dozen gehaald en ze zonder plan over het appartement uitgespreid, over tapijten, plinten, tafels en vensterbanken.

Mijn moeder zou er gek van worden. Zij heeft honderden handen die de hele dag door voorwerpen afstoffen, kleren vouwen en ze in kasten stoppen, alsof ze wil vermijden dat iemand zou ontdekken dat het gaat om spullen die worden

gebruikt. Al weet ik niet zeker of ze ze gebruikt. Misschien bestaat hun enige functie erin schoongemaakt te worden.

Naarmate de nacht vordert, krimpt de maan. Ik loop naar het raam om naar buiten te kijken, naar het appartementencomplex aan de overkant van de straat.

Het is drie uur 's nachts en toch brandt in vijf appartementen licht. In het middelste appartement drukt een vrouw nietjes in een blad papier, heel langzaam gaat ze alle randen af.

In het appartement links van haar leest een oude man de krant. In vijf minuten slaat hij geen enkele bladzijde om. Het licht in zijn badkamer brandt. Het brandt altijd, ook wanneer hij allang ligt te slapen.

Boven de man woont een vrouw die stenen hondjes verzamelt. Vrolijke en droevige hondjes, speelse en keurige hondjes. Elke ochtend stoft ze ze af met een blauwe doek. Soms kom ik haar tegen in de supermarkt, maar dan doe ik alsof ik haar niet ken. Ik zou niet willen dat ze denkt dat ze bekeken wordt.

Er is ook een kamer die aan een roodharig tienermeisje toebehoort. Haar gezicht baadt in blauw licht, dat doet het vrijwel altijd. Het heeft iets buitenaards, die blauwe huid met dat rode haar.

Ik keer terug naar de zetel en maak me klaar om te slapen. De wollen deken prikt in mijn huid. Morgen zal ik een extra laken uit mijn kamer halen.

Ja, morgen. Misschien slaap ik hier morgen ook.

De laatste zomerdagen sijpelen weg in een gele waas. De lucht boven de weide heeft een gouden glans gekregen. De straat lijkt met mosterd bestreken. In mijn huis is niets veranderd en toch is alles veranderd, het is een geel huis geworden waar een gele vrouw woont met uitsluitend gelige gedachten. Ik ben een contour, een mal in de vorm van een vrouw, een silhouet dat zich niet als een mens hoeft te gedragen.

Het is Lucie die de werkelijkheid binnenbrengt.

Ze mekkert luid. Het gras is deze zomer zo droog geworden dat ze het niet meer wil eten.

Geiten zijn kieskeurige dieren. Ze weten wat ze lusten en wat niet. Ze hebben het niet graag te koud of te warm. Als hun stal nat of vuil is, maken ze dat op alle mogelijke manieren kenbaar. Ze mekkeren, stampen tegen de deur, schrapen met hun hoorns over losliggend hout of kijken je beteuterd aan.

Ik moet haar te eten geven, dat is wat me losrukt van het geel: het sleuren met die zware zak krachtvoer, hem openscheuren en haar tussen haar oren krabben terwijl ze eet.

Ik probeer haar over het geel te vertellen.

Het is niet duidelijk of ze me begrijpt.

Ik wil haar meenemen naar het schilderij. Ik stel me voor dat we ons traag in het geel laten zakken. De geit en de vrouw zinken weg en het tintelt, het tintelt op de plekken waar hun huid nog niet genoeg door de zon is aangeraakt. We deinen mee op zachtaardige erupties, waden door het geel, als engelen.

Ik kan niet slapen. Er is te veel om over na te denken. Ik moet denken aan de jaren op school, aan mijn klasgenoten. Aan mevrouw Ilara, die elf jaar geleden zomaar verdween. Aan hoe we jarenlang gek op haar waren, tot ze oploste als een schim in de nacht, zonder afscheid te nemen, zonder telefoonnummers uit te wisselen, zonder de belofte ons later, in de toekomst, op te zoeken om onze eerste rimpels en wijkende haarlijnen te bekijken en commentaar te geven op de saaie pragmatische banen waarin we terechtgekomen waren. Mevrouw Ilara, met haar zwierige ledematen, haar onstuimige kunstkritische betogen en haar luide, felle, rijk geschakeerde stem, die zich in je oren wrong ook als je niet in de stemming was om te luisteren.

Toen het tot ons was doorgedrongen dat ze niet meer zou terugkeren, hebben we om haar gerouwd alsof ze dood was. We waren weken in zwijgen gehuld. De somberte verzuurde de lucht in de klas.

Ik hield er rekening mee dat ze op een dag zou komen, zorgde ervoor dat ik altijd vindbaar was, dat het haar geen enkele moeite zou kosten.

Misschien heeft het zo lang geduurd omdat ik haar leerling was. Leerkrachten en leerlingen blijven voor altijd leerkrachten en leerlingen, ook al is het een half leven geleden dat ze samen in een klaslokaal waren.

Zodra ze die allereerste les de klas binnenliep, wist ik dat ze me gezien had zoals niemand anders me ooit eerder had gezien. Ze keek dwars door mijn onbeholpen tienerlichaam heen. Ze ontwaarde de plant in de kiem. Haar ogen zeiden: ik zal jou water geven. En ze gaf me water, jarenlang gaf ze me water.

Ik waad door het geel en ik denk aan mijn moeder, aan die grote zwarte ogen, die wenkbrauwen als uitroeptekens.

Aan haar ouders, die niet begrepen dat hun dochter geen belangstelling had voor het leven dat zij voor haar hadden uitgestippeld. Op de dag van haar negentiende verjaardag kuste ze hen vaarwel en vertrok ze, nog voor ze de kans kregen haar met hun verwensingen te bekogelen. Richting Europa, richting de vrijheid.

Het contact werd elk jaar koeler. Het verbaasde haar hoe eenvoudig het was: iets wat zo verstrengeld had geleden, kon zomaar ontbonden worden.

Het land van mijn moeder zit in mijn huid en in mijn ogen en toch heb ik er niets mee te maken. Ik weet niet hoe het leven er in de straten klinkt, ik ken het eten niet. Ik ben opgelucht als men te beleefd is om te vragen waar ik vandaan kom. Ik kom van hier, zou ik zeggen, van dit zichzelf verwensende landje in het midden van het Europese continent.

Mijn moeder heeft me haar taal niet geleerd. Daar kreeg ze pas spijt van toen ze woorden begon te vergeten, parasol, ovenschotel, garage, ze zat uren te tobben maar ze kwamen niet terug.

Toen de dokter zei dat de kanker ongeneeslijk was, knalde ze haar schoen tegen de deur van de consultatiekamer. Haar hak sloeg een kap in het hout waar hij minutenlang naar bleef staren om maar niet in de ogen van mijn moeder te hoeven kijken.

Ze kreeg de tijd niet om aan het idee te wennen. De ene dag draafde ze razend door het huis, de andere dag was ze een opgepoetst lijk in een kist.

Zelfs in het lijk kon je de woede zien trillen.

Ik was acht. Het leven ging verder, de dagen volgden elkaar op, hoe hard mijn vader en ik ons best ook deden om ze tegen te houden.

Er waren al maanden voorbij toen we vaststelden dat we een gezin van twee waren geworden.

Mijn moeder werd mijn held. Ik hield zoveel van haar dat er geen liefde voor iemand anders over was. Ik kan het niet verdragen wanneer mensen me vragen stellen over haar, niet omdat het pijn doet om aan haar te denken, maar omdat ik geen antwoorden heb. Haar verleden had ze zorgvuldig toegedekt en mijn herinneringen vlogen weg voor ik ze kon vangen. Een jaar na haar dood wist ik al niet meer hoe haar armen voelden.

Ik waad door het geel en ik denk aan haar eerste huurappartement dat ze als een paleis had ingericht na een maandenlange strijd met immobiliënkantoren en racistische huiseigenaars. De lagere school waar ze het van schoonmaakster tot opvoeder schopte omdat de directeur had gemerkt hoe goed ze met de kinderen omging. Ze studeerde hard, leerde drie talen, kluste zaterdag bij in een bloemwinkel waar iedereen verliefd op haar werd. Ook mijn vader, al had hij het lef niet om haar uit te vragen.

Ook dat ijs heeft zij moeten breken.

Ik waad door het geel en ik denk aan mijn vader, die niet zonder haar kon.

Een schaterlachend kind. Muziek uit goedkope luidsprekers. Een engelachtige jongensstem. Donkere beats. Pratende vrouwen. Politiesirenes.

Ik open een oog. Het lijkt wel zomer.

Gisteren was het plafond nog een gehavende huid vol beurse plekken, vandaag is het rustig. Organische patronen waaieren uit over het witte oppervlak, maar ze stralen niets bedreigends uit, nee, het zijn littekens van een ongeval van lang geleden.

Van acht tot elf beweeg ik nauwelijks. Ik lees een artikel over een experimentele migrainebehandeling waarbij een elektrode in het achterhoofd wordt ingebracht. Ik bekijk de cd-hoes van Eric Saties *Gymnopédies*: een tekening van een man met een excentrieke bril, spitse baard en lijnrechte snor. Ik eet een boterham, let erop niet met het bestek tegen het bord te tikken.

Mevrouw Ilara blijft al die tijd in mijn slaapkamer.

Ik had eigenlijk een afspraak met de familie Verstapels, maar die zal ik moeten verzetten.

De doden zullen moeten wachten.

Zijn hardnekkige pogingen om haar bij ons te houden. Altijd maar praten, weet je nog dit, weet je nog dat, je moeder zou, nu kijk je precies zoals je moeder toen ze–

Verhalen zijn week en wendbaar. Een ontmoeting in een bibliotheek werd een ontmoeting in een voetbalstadium. Een vriendelijke dokter werd een chagrijnige verpleger. Elk jaar had ze een nieuw lievelingsliedje. Toen ik vijftien was, kwam ik tot het besef dat mijn moeder niet alleen dood was, maar ook opgetrokken uit verzinsels.

Mijn vader kwam het nooit te boven. Hij trad het leven in een reddingsvest tegemoet. Ik groeide centimeter per centimeter door het gemis heen. Mijn moeder was een schitterend beeld waar ik mezelf omheen kon boetseren, een kostbaar beeld op de schouw in het hart van het huis, maar altijd een beeld, haar stem kreeg ze nooit meer terug.

Mijn vader werd een toeschouwer van zijn eigen leven. Hij begon te drinken, werd daar zacht en slaperig van. Elke dag zacht en slaperig. De drank duwde hem als een vriend over de rand. Daar was hij dankbaar voor, hij was te pacifistisch om de hand aan zichzelf te slaan.

Het heeft er lang naar uitgezien dat ik het leven in mijn eentje zou uitzingen. Het grootste deel van de tijd leek me dat niet eens zo'n gek idee, maar toen kwam Lucie en die zag het anders.

De doden kunnen beter wachten dan de nabestaanden. Die dralen nu radeloos door hun kamers, ze willen afgehandeld zien wat afgehandeld moet worden, de grafzerk, de brief, het rouwkaartje, de begrafenis, zodat ze eindelijk huilend in bed kunnen kruipen. Ik begrijp het, ik heb het zo vaak gezien, maar zolang mevrouw Ilara slaapt, kan ik het appartement niet verlaten.

In mijn hoofd schuiven de huizen voorbij waar ik de afgelopen jaren ben geweest, de comfortabele kleren, de rommel, de berg afwas als een uit het lood geslagen getuige. Frustratie, jaloezie, hebzucht – alle families hebben andere problemen, maar ze worden allemaal transparant in het licht van de dood. Ik moet aan hun tafel aanschuiven alsof ik nooit meer weg zal gaan. Dan beginnen ze te praten, over de vader die ertussenuit kneep, over de moeder die nooit ontdooide, de opgeborgen dromen, de gefnuikte liefde, de verslavingen.

In elk mens zitten tientallen mensen verzameld, maar voor elk mens bestaat ook een verhaal waarmee je die versplinterde versies aan elkaar kunt lijmen. Mijn werk is een vorm van fictie die de werkelijkheid via de leugen van de samenhang zo dicht mogelijk probeert te naderen.

Het verlangen om te vertellen is groot. Het doet de mensen deugd om de schade bloot te leggen die de dode onderweg heeft opgelopen. Ze kijken naar mij en ze denken: in dit gezicht kunnen we alles kwijt.

Er bestaan vele soorten gemekker. Hongerig gemekker, klagend gemekker, schertsend gemekker, melodramatisch gemekker, paniekerig gemekker en verontschuldiging gemekker, gemekker dat klinkt als het gepiep van een nijdige parkiet, gemekker als het *Neeeee* van een oude man die ziet hoe zijn kleinzoon een klodder mayonaise op zijn broek laat vallen. Soms klinkt gemekker alsof een fles limonade wordt opgedraaid, soms alsof een baby binnensmonds een boertje laat. Er bestaat ook een zacht en melodieus gemekker, als geneurie dat van diep uit een klankkast opzweelt.

Dit gemekker betekent: het droogvoer smaakt me niet.

Ze wrijft met haar snoet tegen de deur. Dat betekent: de stal is toe aan een schoonmaakbeurt.

Lucie heeft hormonale stemmingswisselingen. Op sommige dagen houdt ze van me en op andere dagen kan ze me niet luchten, het is net zoals bij mensen. Vanavond zal ze me gezelschap houden terwijl ik lees, maar aan het einde van de dag zal ze zoals altijd naar haar stal terugkeren. Het is onontbeerlijk voor haar om alleen te kunnen slapen.

Ik probeer te eten. Mijn slokdarm lijkt nauwer dan anders, de nochtans platgekookte aardappelen raken er maar niet doorheen. Morgen is het 1 september. Het voelt opeens absurd, als enige vooraan in een klaslokaal gaan staan terwijl twintig paar jonge ogen mijn kant op kijken. Ik wil bij Lucie blijven, in haar zwarte kniekers staren tot ze er opstandig van wordt.

Op mijn computer zoek ik naar een foto van het schilderij. Ik wil het nog één keer bekijken. Het geel nog één keer zien.

Ik ontdek twee lijnen die me op het echte schilderij ontgaan zijn, twee horizontale lijnen die het gele vlak in twee balken in verschillende tinten verdelen, een kerriekleurige balk en een balk in het geel van de wielewaal.

Rothko zei: kijk niet naar mijn werk als een verzameling vlakken en kleuren. Hij was niet geïnteresseerd in de relatie tussen vorm en kleur, niet in composities of abstracte concepten, hij wilde het over de meest menselijke emoties hebben, de tragedie, de extase, het noodlot. Zijn diepste wens was dat kijkers voor zijn werk in tranen zouden uitbarsten en zo in de buurt zouden komen van de intense, bovenzinnelijke ervaring die hij had gehad tijdens het schilderen.

Wat probeert het geel me te vertellen, Lucie?

Ze maakt een beweging waarvan je zou kunnen zeggen dat ze meewarig haar schouders ophaalt.

Daarna loopt ze naar buiten. Misschien gaat ze een vlinder achterna. Tegen vlinders kan ik niet op.

De volgende ochtend is het nog steeds muisstil in het appartement. Ik loop naar de deur van de slaapkamer, klop zacht, zo zacht dat ze kan doen alsof ze me niet hoort.

Geen reactie.

Ik loop naar de keuken om ontbijt te maken. Ik zet het bord met het brood, de kaas, het ei en de druiven voor de deur van de slaapkamer. Ik zet er een glas sinaasappelsap naast.

Even naar de winkel, schrijf ik op een stukje papier.

In de supermarkt koop ik vers basilicum, pijnboompitten, blauwe kaas, amandelkoeken, de krant met de beste cultuurbijlage. Wanneer ik weer thuiskom, steekt een brief uit de gleuf van de brievenbus. Ik leg de brief op de stapel in de onderste lade van de kast.

Alle brieven hebben hetzelfde logo. Ze willen ook allemaal hetzelfde. Vaak doen ze niet eens de moeite om hun wensen en eisen te herformuleren.

Het bord en het glas zijn verdwenen. Het appartement ruikt naar koffie.

Zo gaan vier dagen voorbij. Vier dagen waarin mevrouw Ilara haar kamer niet lijkt te verlaten. Vier dagen waarin ik nauwelijks werk, nauwelijks spreek, alleen maar op een laag volume naar muziek luister en eten klaarmaak, altijd voor twee personen, ook al eet ze zelden een volledige maaltijd en al zeker niet samen met mij.

Ik heb medelijden met de twaalfjarigen die hier zwijgend door de gangen sluipen. Het schoolgebouw doet hen krimpen en ze komen zo al nauwelijks boven hun schoolbanken uit.

De directrice staat bovenaan de trap als een koningin in haar burcht. Ze heeft een neus als een snavel en kleine, lelijke ogen.

Bezweet van het fietsen loop ik naar het lokaal op de derde verdieping. Mijn handen trillen. Een zeurende misselijkheid verspreidt zich in mijn mond.

Ik herken de signalen. Ik weet dat de weerstand zal wegebben. Even denk je: ik val hier in stukken uit elkaar, maar dan gebeurt dat niet, je armen blijven netjes aan je schouders hangen, je knieën trekken je benen recht en je longen vullen zich vanzelf met lucht. Een lichaam functioneert omdat het wil functioneren.

In de klas is het warm en muf. De afgelopen maanden hebben de stofdeeltjes zich in alle vrijheid vermenigvuldigd.

De leerlingen zijn druk in gesprek, ze slenteren door het lokaal, een enkeling rent, een slijper vliegt over de hoofden.

Terwijl ik probeer te wennen aan de stroom geluiden, geuren en bewegingen, word ik opnieuw door het geel overvallen. Vanuit mijn ooghoek sluipt iets geels mijn gezichtsveld binnen en plots is alles geel, de klas, de tafels, de jongeren, mijn eigen handen. Ik voel hoe het geel me overspoelt. Het probeert me weer in die vorm te trekken, in die contour, mijn armen verstijven al maar ik verzet me, ik wil niet. Ik heb geen ruimte voor het geel, ik ben aan het werk.

Ik knipper een paar keer krachtig.

Alles oké, mevrouw?

Dat is Nina, die een hand op mijn schouder legt. Ze is veranderd. Ze heeft haar wilde krullen samengebonden in een strakke paardenstaart waardoor haar nek vijf centimeter langer lijkt dan voor de zomer. Haar oogleden zijn diepdonkergroen geverfd.

Het geel bevindt zich achter haar. Ik heb het me niet verbeeld. Het hoort bij een glimmende jas die aan de kapstok hangt, een knalgele regenjas die niet eens dezelfde kleur heeft als het geel van het schilderij – het is een veel scherper geel, kleurpotloodgeel, kanariegeel.

Nina ziet me kijken.

Dat is de jas van Robin, zegt ze. *De nieuwe.*

Juist, er is een nieuwe leerling, dat heeft de directrice verteld. Een nieuwe leerling die een knalgele regenjas draagt op deze kurkdroe eerste schooldag.

Ik stal mijn papieren uit op het bureau, schrijf de datum en mijn naam op het bord en ga in het midden voor de klas staan. Geleidelijk, zij het traag en nog steeds pratend en lachend, gaan de leerlingen zitten. Het rumoer ebt weg, knieën schuiven onder banken, agenda's ploffen op tafels, pennenzakken worden opengeritst. Scholen zijn machines, het raderwerk klikt vanzelf in elkaar.

Robin zit als een pilaar op de laatste rij, alsof er geen stoel aan dat zitten te pas komt. Ze heeft een bos blonde krullen en een stel kloeke ogen omkranst door dikke wimpers. Haar schouders zijn breed. Haar armen zijn zuilen, haar handen schoppen. De plaats naast haar is nog vrij en ik begrijp waarom.

Wanneer ik naar haar toeloop, reageert ze niet. Ze heeft een genereuze mond die nauwelijks een glimlach nodig heeft om vriendelijkheid uit te stralen, maar er zit iets glads overheen. Ze kijkt recht in mijn ogen wanneer ze mijn hand schudt, knijpt onnodig krachtig.

De meeste jongeren hebben natte, slappe handen. Ze zijn het niet gewoon, leerkrachten die handen schudden, ze weten zich

geen houding te geven, kijken wantrouwig om zich heen, bang belachelijk gemaakt te worden. Vaak trekken ze hun hand al weg nog voor onze palmen elkaar kunnen raken.

Robin niet. Het is mijn hand die zich uiteindelijk uit haar greep losmaakt.